

Splitters en lumpers

Tijdens mijn studie biologie had ik de eer om onder leiding van Dick Hillenius een scriptie te schrijven over soortvorming. Deze veel te vroeg overleden bioloog, dichter en auteur zetelde boven het roemruchte nijlpaardenhuis van Artis. Als de dag van gisteren kan ik me de gesprekken met mijn inspirerende begeleider herinneren. Gesprekken waarin evolutie, filosofie, literatuur en kameleons naadloos in elkaar overvloeiden. Voor kameleons had Hillenius dezelfde passie als ik voor vissen en dat bleek niet alleen uit zijn verhalen: onze gedachtewisselingen vonden meestal vrijdagmiddag plaats in een werkkamer waar diverse kameleons bedachtzaam over de lukraak in de kamer opgestapelde literatuur heen kuierden en deze *en passant* volschetten. Bijzonder was dat mijn begeleider altijd precies wist waar ik tussen de bergen artikelen, boeken en essays de benodigde informatie kon aantreffen. "Die derde stapel, ja die, ongeveer 40 centimeter naar beneden, daar tref je volgens mij een goed verhaal aan."

In mijn scriptie onderzocht ik waarom er zoveel diersoorten op de aarde zijn - een onderwerp waar in de biologie destijds veel discussie over was en die

twee stromingen kende: splitters en lumpers. De splitters willen graag op basis van kleine verschillen zoveel mogelijk soorten onderscheiden, terwijl lumpers liever meer overeenkomsten zien om de boel daarmee wat overzichtelijker te houden. In mijn betoog

Als de dag van gisteren kan ik me de gesprekken met mijn inspirerende begeleider herinneren. Gesprekken waarin evolutie, filosofie, literatuur en kameleons naadloos in elkaar overvloeiden

koos ik voor de splitters, wellicht omdat ik als notoire romanticus hoopte om zelf ooit eens in een exotisch oerwoud beekje een nieuwe vissoort te ontdekken.

Als ik destijds had geweten wat ik nu weet, was mijn literatuuronderzoek waarschijnlijk een andere richting opgegaan. Het concept van soortvorming blijkt namelijk te moeten worden bijgesteld, zoals naar voren komt in een boeiend artikel van

Arno van 't Hoog over levensvatbare vis-hybriden. Verder maakt steeds geavanceerder DNA-onderzoek duidelijk dat vissen die voorheen als verschillende soorten werden beschouwd in werkelijkheid tot één soort behoren. Een goed voorbeeld

hiervan is de Atlantische forel, een kenmerkende vis van gezonde rivier-systemen die – zij het mondjesmaat – weer in Nederland aan te treffen is. Lange tijd werd gedacht dat de naar zee trekkende zeeforel en de residente beekforel twee verschillende soorten waren. In werkelijkheid is het dus één en dezelfde met twee verschillende strategieën. De vraag is natuurlijk of dit het begin van soortvorming is óf dat beide typen juist nodig zijn om de Atlantische forel genetisch fit te houden. Mogelijk geldt hetzelfde voor de rivier- en beekprik, die ook in dit nummer van *Visionair* voorbijkomen. Tot nu toe zijn het twee verschillende soorten met een volkomen ander gedrag, maar ook bij deze rondbekken wankelen de soortgrenzen door steeds verfijnder genetisch onderzoek.

Terugdenkend aan de redactiefase van deze uitgave realiseer ik me terdege hoe fascinerend die wereld onder water toch is en hoe goed vissen zich lenen om meer begrip te krijgen van complexe biologische en ecologische processen. En hoe fijn het is om dat via dit magazine te mogen delen.

Marco Kraal
Hoofdredacteur

